

Terugblik GOO special 'Aandachtslocaties PFAS Gelderland' (deel 2, 13 november 2023, 15.00 - 16.30 uur, online)

Op maandag 13 november 2023 gaf Jessie Rodermans, adviseur Bodem en Ondergrond bij provincie Gelderland, een update van het project 'PFAS opgave inzichtelijk'. Bij de uitvoering van dit project werken de gemeenten Arnhem en Nijmegen samen met provincie Gelderland. Op 28 november 2022 was er ook een GOO special over dit project. Op de [GOO website](#) vind je nog een verslag en Q&A van deze special.

Terug naar de special van 13 november 2023: het project loopt nu anderhalf jaar en de nodige acties zijn uitgevoerd. Alle Gelderse gemeenten en omgevingsdiensten hebben eerder deze maand een brief van de provincie ontvangen, waarin de stand van zaken wordt weergegeven. In de special nam Jessie de deelnemers aan de hand van [een presentatie](#) mee door het project. Zij besprak de kaders en nam de resultaten van het archiefonderzoek door. Ook het aanstaande veldonderzoek en communicatie daarbij kwamen aan de orde.

Kaders

Na een verduidelijking van de begrippen – bronlocaties, aandachtslocaties en mogelijke aandachtslocaties – vertelde Jessie over 'slim onderzoek'. Hieronder wordt in dit geval verstaan: onderzoek gericht op locaties waar een kans op humane risico's is en deze op zo'n manier onderzoeken dat een risico inschatting gemaakt kan worden. Het onderzoek lijkt hiermee sterk op het onderzoek naar 'reguliere' spoedlocaties in het kader van de Wbb. Per activiteit is een risico inschatting gemaakt. Locaties met een hoog risico op bodembelasting en overlap met gevoelig gebruik (zoals wonen, moestuinen, speeltuinen en grondwaterbeschermingsgebieden) worden onderzocht.

Voor de gebieden waar gevoelig gebruik 'wonen' voorkomt is gebruik gemaakt van CBS data uit 2017. Hieruit blijkt dat de kernen van dorpen en steden niet als 'woongebied' zijn aangewezen vanwege de dubbele functie wonen en bedrijven. Terwijl er wel sprake kan zijn van gevoelig gebruik binnen deze gebieden. Binnen het project wordt erover gesproken om dit in een later spoor terug te laten komen. Wellicht moeten de criteria gaandeweg nog aangescherpt worden. Dat zal mede afhangen van de eerste uitkomsten van de onderzoeken.

Een suggestie van een deelnemer was om ook de bodemkwaliteitskaart mee te nemen als mogelijk te raadplegen bron voor de ligging van woongebieden om de gebieden met gevoelig gebruik in kaart te brengen.

Archiefonderzoek

Om de PFAS-verdachte bedrijven inzichtelijk te maken is bij het onderzoek is gebruik gemaakt van het historisch bodembestand (HBB). Om ook meer actuele gegevens boven water te krijgen zijn ook KvK-registraties van bedrijven in het onderzoek meegenomen. Daarnaast zijn de veiligheidregio's actief benaderd voor het in beeld brengen van locaties waar PFAS houdend blusschuim op de bodem is gebracht bij brandweerkazernes, oefenterreinen en bluslocaties. Dat bracht nog een aantal extra aandachtlocaties in beeld.

Ook is de risicokaart NL als bron bij het onderzoek gebruikt. Zo is geprobeerd om een zo duidelijk mogelijk beeld van de mogelijke aandachtslocaties te schetsen, vanaf 1970 tot nu.

Er is een stroomschema over de aanpak van het archiefonderzoek gemaakt: klik [hier](#).

Het is overigens goed om te weten dat een locatie die nu niet als aandachtslocatie wordt gemarkeerd niet per definitie vrij is van PFAS.

Verkennd bodemonderzoek gestart

De resultaten van het uitgevoerde onderzoek vind je terug op slide 11 van [de presentatie](#). In een notendop: er zijn 255 locaties (bedrijfsactiviteit – industrie) onderzocht. 67 bedrijven gaan door naar de fase van het verkennd bodemonderzoek. Een groot deel van deze bedrijven valt in de categorie 'metaal' met risico-afweging 'groot'. De grondslag voor deze 'selectie' zijn de toets op 'gevoelig gebruik' en de toets op het kunnen uitsluiten van PFAS-gebruik. Het verkennd bodemonderzoek is in september 2023 gestart en loopt door tot oktober 2024. Daarvoor is opdracht gegeven aan twee onderzoeksbureaus.

Communicatie over veldwerk voor het verkennd bodemonderzoek

Op [de website van de provincie](#) wordt informatie verstrekt over PFAS en het veldonderzoek. Daarnaast is er een flyer gemaakt en wordt door de onderzoeksbureaus voorafgaand aan het veldwerk contact opgenomen met grondeigenaren/gebruikers. Gemeenten zijn vaak de eerste instantie waar inwoners naar toe gaan bij vragen over bodemverontreiniging. Afgesproken werd daarom dat de provincie ook de gemeenten en omgevingsdienst vooraf zal informeren over de planning en locaties van het verkennd bodemonderzoek in de betreffende gemeente/regio.

Bij het aantreffen van een PFAS-verontreiniging worden de grondeigenaar, de gemeente en omgevingsdienst en de GGD geïnformeerd. Goed om te weten: alle informatie komt in het BIS te staan.

Heb je vragen over het project 'PFAS opgave inzichtelijk'? Stuur dan een mail met je vraag naar Jessie Rodermans, via j.rodermans@gelderland.nl

Check eerst even de vragen en antwoorden hieronder. Misschien staat jouw vraag ertussen!

Vragen en antwoorden

Is het handig om bij oud-medewerkers na te gaan waar vroeger brandweerkazernes en oefenterreinen waren?

Dat is een goede suggestie! Wij hebben zo veel als mogelijk al geprobeerd die informatie van de veiligheidsregio's te ontvangen. De ontvangen informatie hoeft niet volledig te zijn, waardoor aanvullend vragen geen kwaad kan. Voor nu houdt het projectteam zich bij de huidige onderzoekstrategie en hoeven gemeenten niet actief dit nog na te gaan. Mochten hieruit nog nieuwe locaties voortkomen, kunnen wij deze opnemen in de bronlijst en, indien deze volgens de criteria van het onderzoek als aandachtslocatie worden aangemerkt, meenemen in het onderzoek. Zie ook de volgende vraag.

Moeten gemeenten en omgevingsdiensten zelf op zoek naar oefenlocaties?

Het kan zo zijn dat we niet alle locaties in beeld hebben. We hebben zoveel mogelijk uit systemen en uit de hoofden van mensen gehaald. Maar mocht je onderzoek hiernaar willen doen, dan blijft de provincie graag op de hoogte van de resultaten.

Ontvangen gemeenten en omgevingsdiensten een lijst van locaties die zijn afgefallen op basis van het criterium 'gevoelig gebruik' maar waar nog wel een PFAS-verdenking is?

Van alle locaties die in dit onderzoek worden meegenomen komt een duidelijke conclusie. Dat kan zijn, bevestigde aandachtslocatie, maar ook niet bevestigd als aandachtslocatie. Bij deze laatste categorie zal ook een korte toelichting komen waarom deze is afgefallen, waarbij aandacht is of de locatie nog in het algemeen verdacht is op PFAS. Deze informatie voegt provincie Gelderland toe aan de informatie in het BIS.

Over de viewer:

- als er 'ja' staat bij actielijst PFAS GLD dan is de locatie in enige vorm meegenomen in het onderzoek (screening, archiefonderzoek of verkennend onderzoek). Bij 'nee': enkel brongegevens die uitwijzen dat er mogelijk sprake is van PFAS toepassing op die locatie.
- het invulveld 'indienen opmerking': hier kun je van alles kwijt over deze locatie. Goed om te weten: je kunt niet meer teruglezen wat je hebt ingevuld. De informatie wordt achter de schermen verwerkt.
- een WSF laag toevoegen?: de viewer zou de voorkeur hebben omdat de informatie dan door andere overheden gebruikt kan worden en altijd actueel is. De provincie neemt deze suggestie mee.

Woonwijken en data tot en met 2019 (CBS 2019) zijn binnen het archiefonderzoek gebruikt. In de brief aan gemeenten en omgevingsdiensten werd ook gevraagd naar woonwijken van na 2019 en mogelijke verdachte PFAS-locaties. Waarom?

Het gaat hierbij om oude bedrijfsterreinen die recent zijn ontwikkeld, waar een woonfunctie op zit en waar PFAS niet in het onderzoek is meegenomen. Het kan zijn dat er op deze

nieuw ontwikkelde wijken een voormalige potentiële PFAS-bron aanwezig was. Als dit soort locaties naar voren komen, kunnen wij deze nog meenemen in ons onderzoek.

Over de bijlage - de exceltabel met aandachtslocaties - bij de brief: is het ook mogelijk een overzicht van alle locaties digitaal te ontvangen?

Daar komt provincie Gelderland op terug. De lijst blijft namelijk een momentopname.

Communiceren jullie met eigenaren van locaties waar nu geen bodemonderzoek plaatsvindt?

Nee, dat valt buiten de scope van dit project.

Hoe gaan jullie de bewoners/eigenaren informeren?

We doen veldonderzoek (start naar verwachting in november 2023) zoveel als mogelijk op openbaar terrein, maar daar waar het particulier terrein betreft, ontvangt de eigenaar een brief (met verzoek contact op te nemen) en/of is er telefonisch contact. Lukt dat niet, dan gaat het onderzoeksbureau langs de deur om toestemming te vragen voor de uitvoering van het bodemonderzoek.